

Suomen haastemiehet JHL ry
Finlands stämmingsmän rf

Ilpo Salokannel
PI 376
20101 Turku

Työryhmämietintö 2009 : 3
Tiedoksianto oikeudenkäynnissä.

OIKEUSMINISTERIÖ

Yhdistyksemme pitää työryhmän ehdotusta tiedoksiantotapojen kehittamisestä kannattavana kunhan eräitä pieniä haastemiehen asemaa ennallaan tai parannuksia tuovana otetaan huomioon. Esitys tulee apuun oikeana ajankohtana, jolloin varsinkin summaaristen asioiden kohdalla on ajautettu tilanteeseen, ettei niiden hoitaminen nykyresursilla ole mahdollista. Vallitsevassa tilanteessa tulee tiedoksiantoja priorisoida erityisesti rikosoikeudenkäyntien häiriöttömän jatkumisen turvaamiseksi.

Yhdistys kantaa huolta jäsenistönsä asemasta palkkauskehityksen ja erityisesti henkilökohtaisen jaksamisen osalta. Aiemmassa käytännössä oikeusministeriö on ilmoittanut, ettei haastemiehelle suoriteta tiedoksiantopalkkiota muista kuin haastemiestiedoksiannoista. Näin postitiedoksiannon ja puhelintiedoksiannon käyttäminen ei ole ollut mahdollista haastemiehen toimesta, vaikka kokonaisuutta ajatellen tällainen toiminta olisi ollut oikean suuntaista ja kuluja vähentävää. Näin varsinkin niissä käräjäoikeuksissa, joissa haastemiehet ovat tehtävänkuvan mukaisesti huolehtineet tiedoksiannoista ja näin ovat voineet valita kulloiseenkin tilanteeseen sopivimman menettelyn.

Viittaamme alustaviin hyviin tuloksiin, joita on saavutettu Turun käräjäoikeudessa loppuvuodesta 2008 aloitettuun kokeiluun, jossa haastemiehille ei suoriteta palkkiota yksittäisestä tiedoksiannosta, vaan maksetaan kuukausittain erillistä tiedoksiantolisää kaikista tiedoksiannoista niiden määrästä riippumatta. Turussa haastemies valitsee postitiedoksiannon käyttämisen pääsääntöisesti ensisijaiseksi tiedoksiantotavaksi ja täydentää toimintaa soittamalla puhelimella asiakkaalle siinä tapauksessa, ettei vastaanottotodistus palaudu haastemiehelle.

Onnistuneiden postitiedoksiantojen prosentuaalinen määrä on nyt aivan muuta luokkaa verrattuna ajankohtaan, jolloin sihteerit käyttivät postitiedoksiantoa jatkamatta ja tehostamatta toimintaa puhelimella. Lisäksi tuolloin asian siirtyminen haastemiestiedoksiannoksi kesti pitempään asiakirjojen liikuttelemisen vuoksi sihteeriltä haastemiehelle. Aiemmissä asioita koskevissa mietinnöissä on viitattu siihen, että haastemiehet käyttävät sijaistiedoksiantoa kasvavassa määrin ja mahdollisesti hieman kevein perustein. Asian ollessa alusta alkaen haastemiehen toimesta tiedoksi annettavana siirtyminen sijaistiedoksiantoon saattaa olla pitemmän harkinnan lopputulos ja perustuu asian kokonaisvaltaiseen henkilökohtaiseen tuntemiseen ja käsittelemiseen.

Uskoaksemme tiedoksiannot onnistuvat myös postitiedoksiantoina kunhan asiakkaille voidaan aluksi kertoa myös puhelimella vireillä olevista asioista ja uusien tiedoksiantojen tullessa samalle asiakkaalle vastaanottotodistus voisi palautua ilman puhelimen käyttämistä. Pelkkä puhelintiedoksiantoyritys tulee olemaan aikaa vaativaa toimintaa, joka ei nykyisillä tiedoksiantomäärillä ole mahdollista virka-ajan puitteissa eikä nykyisillä työntekijäresursseilla.

Lisäongelman muodostavat vastaajien puhelinnumeroiden hankkiminen ja etenkin etelän suurien taajamien maahanmuuttajat kieliongelmineen vaarantamatta kenenkään oikeusturvaa. Unohtaa ei sovi myöskään joukkoa, jolle tiedoksiannot kumuloituvat ja heidän haluaan kuunnella puhelimessa heille yhdentekeviä asioita. Samalla perusteella viittaamme ajatukseen sähköisestä viestinnästä vastaanottajan suuntaan.

Työryhmä ei ole ottanut kantaa haastemiesten palkkauksen mahdolliseen muuttumiseen uudistuksen yhteydessä. Perinteisen tavan mukaan ja aiemmin alioikeudessa tapahtuneiden sporttelimuutosten kohdalla tällaiset asiat huomioitiin ainakin jollakin tavalla. Tuottavuusohjelma ei voi olla tässä suhteessa ohjaava tekijä, vaan asioista pitää uskaltaa ja voida keskustella kipeissäkin tilanteissa. Ymmärtääksemme tiedoksiantopalkkiot ovat pieni tekijä tilanteessa, jolloin yritetään luoda uutta toimivaa ja tuomioistuimien toimintaa parantavaa uudistusta. Kaikki uudistukset maksavat jotakin ja tässä yhteydessä emme halua olla ainakaan ainoita maksumiehiä varmistettaessa mahdollisesti muiden työntekijäryhmien tavoitteita ja niiden saavuttamista.

Käräjäoikeusverkoston uudistaminen vuoden 2010 alusta luo tilanteen, josta kenelläkään ei ennakkoon voi olla varmaa näkemystä. Käräjäoikeuksien tuomiopiirien tiedoksiantoalueet kasvavat paikoitellen todella suuriksi ainakin niissä tapauksissa, joissa haastemiesten sivutoimipisteet loppuvat. Mielestämme tässä vaiheessa ei ole arvioitavissa virkojen mahdollisia siirtoja johonkin muualle. Kokonaisuutta ajatellen tulee arvioida asioita huomioiden niin pienten kuin suurten yksiköiden erityisolosuhteet. Koko käräjäoikeusverkoston uudistaminen sinällään luo epävarmuustekijöitä tuomioistuimien toimintaan asiakkaiden kannalta ja epäviisaasti suunniteltu tiedoksiantotoiminta varmistaa uudistuksen varman epäonnistumisen.

Edellä esitettyyn viitaten katsomme olevan perusteltua siirtyä esitettyjen tiedoksiantotapojen käyttämiseen kuitenkin huomioiden esittämämme sivuehdot. Ymmärrämme, ettei sata vuotta vanha toiminta ole ainoa oikea ja on syytä siirtyä nykyajan teknologiaan hallitusti ja kaikki osapuolet huomioiden.

Turussa 6.5.2009

Ilpo Salokannel
Puheenjohtaja

